RvV-437

RAAD VOOR HET VERBRUIK

ADVIES

Over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

Brussel, 23 juni 2011

SAMENVATTING

De Raad voor het Verbruik is voorstander van het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federale programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Toch formuleert hij enkele bedenkingen.

Vooreerst betreurt **de Raad voor het Verbruik** het gebrek aan voorafgaand overleg bij de uitwerking van het ontwerp van koninklijk besluit, en vraagt hij, met het oog op een effectieve implementering van het programma, om een Nationale Raad voor het beheer van het reductieprogramma in te stellen, waarin alle belanghebbende partijen verenigd zijn.

Hij vraagt ook een uitklaring van de gebruikte terminologie, meer bepaald wat de termen « gewasbeschermingsmiddelen » en « pesticiden » betreft, en meent overigens dat het de kwaliteit van het koninklijk besluit ten goede zou komen indien het accent wordt gelegd op de « verenigbaarheid met de duurzame ontwikkeling ».

De Raad voor het Verbruik wenst eveneens het belang te onderstrepen van een soepele interpretatie van de verplichting om algemene en evenwichtige informatie in de verkooppunten te verstrekken, en wenst dat de federale overheid actief deelneemt aan de uitwerking en verspreiding van al die informatie.

Hij dringt erop aan dat de opvolging van acute intoxicaties onder de bevoegdheid blijft van het Antigifcentrum, voor de incidenten thuis en van de arbeidsgeneeskundige diensten, voor de incidenten bij professionele gebruikers.

Tot slot vindt **de Raad voor het Verbruik** dat zowel de analyse van de gegevens over de gevallen van chronische vergiftiging als de keuze van de indicatoren op Europees niveau moeten gebeuren.

De Raad voor het Verbruik, die op 22 februari 2011 door de Minister van Landbouw verzocht werd een advies uit te brengen over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, heeft het volgende advies goedgekeurd, middels een schriftelijke procedure.

Tijdens de zitting van 23 juni 2011 heeft de Raad het huidig advies bekrachtigd.

De Raad voor het Verbruik heeft de Voorzitter verzocht het huidige advies over te maken aan de Minister van Landbouw, aan de Minister van Klimaat en Energie belast met Consumentenzaken, aan de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen en aan de Minister van Volksgezondheid.

ADVIES

De Raad voor het Verbruik,

Gelet op de brief van 22 februari 2011 van de Minister van Landbouw waarin ze de Raad voor het Verbruik om een advies verzoekt over het hogergenoemde ontwerp van koninklijk besluit;

Gelet op de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid;

Gelet op het koninklijk besluit van 22 februari 2005 betreffende het eerste reductieprogramma van de gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik en de biociden;

Gelet op de richtlijn 2009/128/EG van het Europese Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden;

Gelet op het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden;

Gelet op de uitwerking van het ontwerp van advies door de volgende deskundigen: de dames Deville (OIVO) en Lambert (Essenscia);

Gelet op het advies van het Dagelijks Bestuur van 28 maart 2011;

Gelet op de dringendheid;

Gelet op de schriftelijke procedure, zoals voorzien in artikel 7 bis van het Huishoudelijk reglement, voor de definitieve goedkeuring door de Raad voor het Verbruik;

BRENGT HET VOLGENDE ADVIES UIT:

Context

Het ter advies voorgelegde voorontwerp van koninklijk besluit zal het huidige koninklijke besluit van 22 februari 2005 betreffende het eerste reductieprogramma van de gewasbeschermingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik en de biociden vervangen, dat in 2007-2008 werd bijgewerkt.

Dit reductieprogramma werd ingesteld door artikel 8*bis* van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid, dat een reductieprogramma vaststelt dat om de twee jaar geactualiseerd wordt, ter vermindering van het gebruik en op de markt brengen van de gevaarlijke werkzame stoffen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, waaraan mens en leefmilieu kunnen worden blootgesteld.

Het komt neer op een bijwerking van het huidige federale reductieprogramma om rekening te houden met de voorzieningen van de richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden, waarin wordt vermeldt dat een nationaal actieplan moet worden ontwikkeld waarin volgende maatregelen worden voorzien:

- opstellen en bijwerken van een nationaal actieplan;
- consultatie van het publiek;
- informatie en sensibilisatie, ook inzake vergiftigingen;
- indicatoren.

Dit federale reductieprogramma zal voor een aantal aspecten eveneens van toepassing zijn op biociden.

Beschouwingen

1. Dialoog en overleg

[1] **De Raad voor het verbruik** stelt vast dat het ter advies voorgelegde voorontwerp van koninklijk besluit een schets is van het toekomstige nationale actieplan, en betreurt dat er geen voldoende efficiënt overleg heeft kunnen plaatsvinden, zodat een volledig schema kon worden voorgesteld van alle bevoegdheden van de verschillende betrokken beleidsniveaus.

[2] Bijgevolg vraagt **de Raad voor het Verbruik** om de verdere werkzaamheden op gecoördineerde wijze tussen de federale, communautaire en regionale autoriteiten te organiseren, en daarbij de door de Europese regelgeving opgelegde termijnen in acht te nemen. De maatregelen inzake inspraak van het publiek, vastgelegd in het artikel 3, §8 van het voorontwerp van koninklijk besluit, zouden overigens ook van bij het begin moeten worden uitgevoerd.

[3] **De Raad voor het Verbruik** vraagt bovendien om het artikel 3, § 5 van het voorontwerp van koninklijk besluit alsook het artikel 4, § 1, vierde paragraaf van voormelde richtlijn 2009/128/EG te interpreteren in die zin, dat een actieve raadpleging van de betrokken partijen wordt doorgevoerd; de communicatie rond het federale reductieprogramma zou er aldus veel efficiënter op worden.

[4] Volgens diezelfde logica vraagt **de Raad voor het Verbruik** om een Nationale Raad voor het beheer van het reductieprogramma in te stellen, waarin alle belanghebbende partijen verenigd zijn en waarvan het secretariaat zou worden verzekerd door de FOD VVVL.

2. Terminologie

[5] **De Raad voor het Verbruik** stelt voor om de titel van het voorontwerp als volgt te wijzigen:

«*Koninklijk besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden*».

[6] **De Raad voor het Verbruik** suggereert om het onderwerp van het voorontwerp te herformuleren in overeenstemming met de in paragraaf [5] hierboven voorgestelde titel.

Het onderwerp van het voorontwerp van koninklijk besluit zou bijgevolg in artikel 1 als volgt moeten luiden :

«*Dit besluit stelt het federaal programma ter reductie van de risico's en ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden vast*».

[7] **De Raad van het Verbruik** wenst erop te wijzen op de noodzaak van coherentie in het toepkomstige « NAPAN » dat op de gewasbeschermingsmiddelen van toepassing zal zijn.

[8] **De Raad voor het Verbruik** wenst dat de termen « gewasbeschermingsmiddelen » en « pesticiden » overal in de tekst van het voorontwerp van koninklijk besluit consequent worden gebruikt, om verwarring inzake terminologie te vermijden. Dit met het oog op een goed begrip van het ingevoerde stelsel. Zo meent **de Raad voor het Verbruik** dat moet verwezen worden naar de « gewasbeschermingsmiddelen » en niet naar de « pesticiden », in de bepalingen die enkel betrekking hebben op de biociden (zie bijvoorbeeld de geïntegreerde gewasbescherming waar enkel de gewasbeschermingsmiddelen beoogd worden).

[9] Om een monocriterium-evaluatie te vermijden, meent **de Raad voor het Verbruik** dat de definitie van de term « indicator » in artikel 2, 4° van het voorontwerp van koninklijk besluit als volgt zou moeten worden gewijzigd : « *instrument dat gebruikt wordt ter evaluatie van de toestand of de evolutie ~~van een kenmerk~~ van de situatie <u>na het gebruik van een pesticide</u>* ».

[10] **De Raad voor het Verbruik** vestigt de aandacht van de federale overheid op het feit, dat wanneer duurzame niet-chemische alternatieve technieken worden gebruikt, een bijzondere aandacht moet uitgaan naar de werkzaamheid ervan, de risico-evaluatie en de goede praktijken.

3. Bescherming van de werknemers

[11] **De Raad voor het Verbruik** stelt vast dat nergens verwezen wordt naar de bescherming van de werknemers : noch wat de doelstellingen, noch wat de maatregelen betreft die door het federale reductieprogramma moeten worden doorgevoerd.

Volgens **de Raad voor het Verbruik** wordt dit belangrijke element van het programma niet voldoende op de voorgrond geplaatst, en moet de federale overheid daar bij het opstellen van het programma rekening mee houden.

4. Biociden

[12] De wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen legt de federale Staat op, zowel op het niveau van de gewasbeschermingsmiddelen als van de biociden te legifereren ; de vertegenwoordigers van de consumenten vinden het dan ook van fundamenteel belang om parallel te blijven werken rond deze twee categorieën van producten.

[13] **De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand** vinden dat beter vermeden wordt nu al op Belgisch niveau wetgevend op te treden voor de biociden, aangezien binnenkort een Europese richtlijn zal verschijnen om deze materie te regelen.

5. Rol van het Erkenningscomité

[14] Het artikel 3, §3 van het voorontwerp van koninklijk besluit bepaalt dat tijdens iedere herziening van het reductieprogramma, de werkzame stoffen die niet voldoen aan de criteria voor vernieuwing van de goedkeuring, systematisch geïnventariseerd worden met als doel, in voorkomend geval, een begeleidingsprogramma op te stellen voor hun intrekking.

De Raad voor het Verbruik vraagt om in dit artikel duidelijk te stellen dat deze inventarisatietaak wordt toegewezen aan het Erkenningscomité voor bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik, om op dezelfde lijn te blijven als verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117 lEEG en 91/414/EEG van de Raad.

6. Verstrekken van algemene en evenwichtige informatie in verkooppunten van pesticiden voor amateurgebruik

[15] **De Raad voor het Verbruik** onderstreept de noodzaak om de informatieverplichting zoals ze in artikel 5 van het voorontwerp van koninklijk besluit wordt opgelegd, met soepelheid te interpreteren. Om effectief te zijn, moet de informatie beperkt blijven tot sleutelgegevens en moet ze via diverse kanalen kunnen worden verstrekt : affiches en interactieve bronnen op de verkooppunten, algemene informatieschakel van de leverancier, folders ter beschikking van de consument…

De Raad voor het Verbruik wenst een actieve deelname van de federale overheid aan de uitwerking en verspreiding van deze informatie, in samenwerking met de Nationale Raad voor het beheer van het reductieprogramma.

[16] **De Raad voor het Verbruik** meent dat de informatie verstrekt aan amateurgebruikers maar volledig evenwichtig kan zijn, als ze ook inlichtingen bevat in verband met preventie, nut en deskundig en veilig gebruik van pesticiden, alsook over het gebruik van duurzame en werkzame niet-chemische alternatieve oplossingen, over de risico's van een verkeerd gebruik ervan en de eventuele acute gevolgen van een oneigenlijk gebruik ervan voor de menselijke gezondheid, niet-doelwitorganismen en het milieu (zoals reeds vermeld op de etiketten[1]).

[17] **De Raad voor het Verbruik** is eveneens van mening dat te behandelen thema's in deze bepaling in een andere hiërarchische volgorde zouden moeten worden voorgesteld, of toch althans duidelijk moeten worden vastgesteld in de toekomstige bijlagen van het federale reductieprogramma. In het kader van de communicatie-acties op touw gezet door de minister(s), moeten items als preventie (meer bepaald in termen van planning) en duurzame alternatieve gedragswijzen en methoden in de verf worden gezet, en als laatste item het verantwoord en oordeelkundig gebruik van pesticiden.

[18] In de communicatie zou overigens moeten worden benadrukt, dat het op de markt brengen van deze producten voortvloeit uit een voorafgaande procedure van erkenning en risico-evaluatie. De informatie verstrekt aan het publiek mag niet van die aard zijn, dat het vertrouwen van het publiek in de wettelijk vastgestelde productnormen, in de producten en de officiële controles wordt geschaad.

7. Modaliteiten inzake budget

[19] **De Raad voor het Verbruik** wenst verduidelijking te brengen wat betreft de bron van het budget, beoogd in artikel 4, §1 van het voorontwerp van koninklijk besluit.

8. Opvolging van acute en chronische intoxicaties door pesticiden

[20] **De Raad voor het Verbruik** staat ten volle achter het belang dat wordt gehecht aan de opvolging van intoxicaties en hun gevolgen voor de menselijke gezondheid, en vindt dat het verzamelen van informatie over incidenten met acute pesticidenvergiftiging, zoals bepaald in artikel 7, eerste lid van het voorontwerp, onder de bevoegdheid zou moeten blijven van het Antigifcentrum wat de incidenten bij consumenten betreft, en onder de bevoegdheid van gespecialiseerde organen (arbeidsgeneeskunde) wat de incidenten bij professionele gebruikers betreft.

Dit kan kostenbesparend zijn, aangezien de reeds bestaande expertise en capaciteit ten volle worden benut.

[21] **De Raad voor het Verbruik** wenst dat de organisatie van de statistische gegevensinzameling wordt geregeld in het voorontwerp van koninklijk besluit, en toegewezen aan de bestaande structuren.

---

[1] *cf.* actie « Lees het etiket » gevoerd door verscheidene betrokken partijen (www.leeshetetiket.be).

[22] **De Raad voor het Verbruik** meent ook dat de gegevens over de gevallen van chronische vergiftiging moeten worden bestudeerd in metastudies op Europees niveau, zodat relevante conclusies kunnen worden getrokken, en vermeden wordt dat studies elkaar overlappen. Door dergelijke aanpak kan de beschikbare informatie ook goed worden gedeeld. Universiteiten kunnen meewerken aan die studies en aan de informatieverzameling, zoals in België reeds gebeurt.

[23] **De Raad voor het Verbruik** wenst overigens te weten waar de systemen van gegevensinzameling, bedoeld in artikel 7, eerste lid van het voorontwerp, worden gedetailleerd, aangezien ze noch in de bijlage ervan noch in het eerste federale reductieprogramma voorkomen.

9. Indicatoren

[24] **De Raad voor het Verbruik** vindt dat de verwijzing, in artikel 8, §1, 2de zin van het voorontwerp, naar de indicatoren voor biociden zou moeten worden geschrapt, vermits daarvoor op Europees niveau nog niets geregeld is. Die indicatoren worden overigens niet vermeld in het artikel 3, §2, 7° van het voorontwer p, waarin bepaald wordt dat het federale reductieprogramma op zijn minst de genomen maatregelen beschrijft met als doel het bereiken van de doelstellingen inzake de indicatoren *voor de gewasbeschermingsmiddelen.*

[25] Wat die laatste indicatoren betreft, suggereert **de Raad voor het Verbruik** om zich bij voorkeur te beperken tot de op Europees niveau geharmoniseerde risico-indicatoren.

[26] **De Raad voor het Verbruik** suggereert eveneens om in artikel 8, §1 van het voorontwerp de referentie naar bijlage I (die niet in de tekst zoals hij voorgesteld is, werd opgenomen) te schrappen, en artikel 8, §2, b als volgt aan te vullen : « *trends signaleren inzake het gebruik van bepaalde werkzame stoffen, met naleving van verordening (EG) nr. 1185/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende statistieken voor pesticiden* ».

[27] **De Raad voor het Verbruik** wenst ook in het artikel 8, §2, b vermeld te zien dat het signaleren van trends inzake het gebruik van bepaalde werkzame stoffen dient te te gebeuren met inachtneming van de communautaire regelgeving inzake vertrouwelijkheid.

10. Goede afstemming tussen de normen

[28] Een algemene wens van **de Raad voor het Verbruik** is, dat er goed op zou worden toegezien, een « dubbele wetgeving », of een overlapping met reeds bestaande administratieve verplichtingen te vermijden (zie de bemerkingen in verband met het artikel 7 van het voorontwerp, in § [20]).